

La Veu de Catalunya

5 cent.

ANY I.º NÚM. 132

BARCELONA: DIUMENGE 14 DE MAIG DE 1899

EDICIO DEL MATÍ

DIARI CATALÀ D'AVISOS, NOTICIAS Y ANUNCIS
Redacció y Administració: Rambla de las Flores, 25.—Teléfono 152.
PREUS DE SUSCRIPCIÓ
BARCELONA (Edició del vespre... 1 pta. al mes... 4 ptes. trimestres)
PAQUET DE VINTIQUINCH NÚMEROS... 75 cèntims
Anuncis, escoles, remissions y reclams, a preus convencionals. Per l'edició del vespre s'ajusten segons mortuorials fins a las sis de la tarda. Per l'edició del matí, fins a las dues de la matinal.

Anuncis del dia
Nostra Senyora dels Desamparats y Sant Bonifaci, m.
Santa de Coma: Sant Isidro Llanadó, cf., patró de Madrid.
Querem: hui, a las 10 de la tarda, se reanuda a las 10 de la tarda de Penafort, de Batas de Sant Domingo, a las 10 de la tarda, se reanuda a las 10 de la tarda de vuyt de la tarde.—Demà començan a la Iglesia de Sant Maties, de Religiosos de Sant Geroni.
Cort de Maria: Fa la visita a Nostra Senyora dels Dolors, a Sant Cugat.
La Missa d'avuy: Es de Nostra Senyora dels Desamparats.

Observatori meteorològic de la Universitat.—D.º E. Lozano.— 13 maig
Hores d'observació: 8 matí; 8 de la tarda.— Baròmetre a 0 y al nivell del mar: 761.60;
Temperatura: Màxima: 23.5 sol; 23.0 ombra. Mínima: ref: 17.2 ombra.—Termòmetre tipo: 2.6; 19.6.—Fija en 24 hores: 0.00 mm.—Aigua evaporada en 24 hores: 0.00 mm.—Gran-
d'humitat: 64.9; 72.6.—Vents: Direcció: 80; Velocitat: per 1.º: 2.6; 3.3.—Estat del cel: Despejat. Cu-
bert.—Núvol: Class: Cirr. Quantitat: 0; 0.6.—Observacions particulars:
Sortida del Sol, a h. 6.11 m.—Puesta, 7 h. 1 m.—Lluna plena: Sortida, 8 h. 10 n.—Puesta, 8 m. 5 m.

LO NEN

Joseph M. Fournier y Cuadros
ha pujat al Cel

Sos inconsolables pares don Juli Fournier y donya Sofia Cuadros, germans, oncles, cosins y demés parents, al fer assabar a sos amichs y coneguts tan dolorosa pèrdia, los convidan pera avuy, a un quart de deu, pera acompanyar lo cadavre desde la casa mortuoria, Pelayo, 58, a la iglesia parroquial de Bethlem y d'allí al Cementiri Vell.

No's convida particularment.

J. MARSANS ROF. — Valors y cupóns
Rambla de Canaletas, 2

REGALO ALS PINTORS
de quadros. Tela ab bastidor de 100 per 80 cts., sis rals. Los demés articles a preus reduhuts. Capellans, núm. 4, recó.

La mort d'Espanya

Mentres los espanyols de la vila y cort de las Espanyas que quedan s'entreteuen jugant a llibertat y a reacció; mentres los diaris xafardejan sobre si en Polavieja fa mala cara a n'en Silveia ó en Silveia prepara la trabeta a n'en Polavieja; sobre si en Montero Rios anirà a la reunió de la minoria liberal, ó en Linares Rivas acceptarà la presidencia de la comissió del Missatge, se está preparant lo primer acte de l'enfonsament d'Espanya.

Prou que'n farán d'habilitats pera dissenyar la veritable situació del Estat espanyol, escampant flors sobre'l lit de mort y tenint de vermell las gregoris de la agonia, pero sota las flors y el color de la mort aira fent desapiadadament la seva via.

Los pobles com los homes viuen de pa, viuen de las estancias nutritivas que s'assimilan cada dia. Quan gastan més fora de la que absorbeixen, se produeix un déficit que acaba ab una mort inevitable.

L'Estat espanyol l'ha malgastada prou ligament la seva força, y avuy en aquesta parada tan dolorosa y vergonyosa de la seva carrera d'inepcias y imprevisiones, se troba també a l'aparat per un déficit espantós, que tots los financers y economistas de la terra son impotents pera disimular.

No calen pas consideracions: los números tenen una eloquencia aterradora. Segons los pressupòsits de 1898 a 1899, los interessos del Deute puján a 399 MILIONS de pessetas. A n'aquesta xifra inferior a la veritable, s'hi ha de afegir los interessos dels deutes de Ultramar (Cuba, Puerto Rico y Filipinas), que fins descomtant els de las operacions fetas pels ministres Castellano y Moret ab lo Banc d'Espanya, se'n van a 306 MILIONS més de pessetas.

De manera que en los pressupòsits vinentos no més d'interessos dels sens deutes l'Estat espanyol haurá de pagar la exorbitant quantitat de 705 MILIONS de pessetas.

Aixó es la ruina, aixó es la mort. Abans del daltabaix de las guerras colonials y nort-americanas, quan los interessos del Deute no passavan de la meytat, los pressupòsits se saldavan en un déficit que creixia cada any, per més que cada any creixessin també las contribucions.

Ara bé; los ingressos que varen lograr los ministres d'Hisenda més hàbils en fer de estira cordetas dels contribuyents en aquells anys de relativa prosperitat del comerç y la industria, oscil-
lan al voltant dels 700 MILIONS de pessetas. Si avuy tota aquesta quantitat quedá ja absorbita pels interessos del Deute, d'ahont sortiran los 400 MILIONS que's necessitan pera fer anar tirant los serveys del Estat?

Las Covas d'Artá

La calamitat més persistent que'm perseguí durant la meua primera anada a la Balear major, fou la canós enfadosa que per tot me cantaven alabant las Covas d'Artá.

A Certe, ja abans d'embarcarme, un bon mallorquí conegut meu, marchand d'arangi, com diuen los provensals, que jo havia patrocinat poch ó molt a Marsella y que per força volgué acompanyarme a bordo, me recomanó que no deixés de visitar las Covas, donantme instruccions verbals: hont havia de menjar, quant me costaria l'estada en temps y doblers, dihentme noms de personas que m'ho farien veure tot pam per pam.

«Xin! vapor y l'entusiasta de las Covas m'estraný las mans, repetintme encara que sobre tot... las Covas!

Lo sol ja declinava quan comensarem a fer via y girantnos de cara a popa veíem la silueta dels edificis esfumant-se, confonentes casus y terrores, no presentant lo conjunt mes que clapas negrosas, pitejadas després per rengles de llums... que també anavan esborrantse, fins que sobtadament tot se fongué... per la rabó poderosa de que haviam baixat al camarot.

Passarem la nit en santa pau y bons somnis y a punta de dia ja eram a cuberta, girats eixa volta de cara a proa, cercant ab la mirada terras mallorquinesas.

Un dels meus companys de cambrot vingué a trobarme y entre rogalls de tos y carapassas, demandas de no sé qué que solia béure, queixas impertinents y escupinadas me hauria pogut ab poca molestia llemar com regalo als peixos... per amensar sens duple la conversa me preguntá si era la primera vegada que jo anava a Mallorca, y al meu «Sí senyors, cort y distret afegí ab veu llastimosa que a Mallorca jo trobaria a faltar moltes cosas... «No hi ha ni... aixó, ni alló, ni lo altre... y enumerantme las cosas negativas que no m'esperavan, sols s'anima una mica al dirme que si bé a Mallorca no trobaria cafés cantants tan macos com aquells de Fransa, ni uns docks com los de Marsella, ni clavoguers tan hermosos, ni tants d'aquells hie-

Zarzaparrilla de Múnera

Se recomana pera curar ab éxit las malalties humorals
La Zarzaparrilla Múnera purifica la sang, enforteix los nervis y dona vitalitat a tots los òrgans y funcions del cos.
Aquest producte está acreditat en totas las poblacions d'Espanya.
Hi ha tres midas de frascos: los grans son de cabuda 700 grams; los mitjans de 350, y la petita de 250.
Preparació al engrós y de Vins Xarops medicinals.
Farmacia de Joseph M. Múnera.—Passeig de Gracia, núm. 24

LA CASA DE COMERS DE MANILA Serra y Oliver

de la que es soci-gerent D. J. Oliver Bauzá
Trobantse a Barcelona accidentalment y a instancias de varis amichs, se decideix a admetre en comissió poders pera administració y compra-venta de fincas urbanas y rústicas, tan a las provincias filipinas, com a Manila, cobrar dipòsits, etc., etc.

TELÉFONO 3523
Laforja, 11, Sant Gervasi.—De 8 a 11 matí

PERFUMERIA EXTRANJERA y del PAÍS; abundant assortit de las millors marcas. ESPONJAS de totas classes. Preus módichs.—FERRER y MARIMON, Portal del Angel, núm. 2.

tantos que etcétera, etcétera, podria visitar en cambi...

—Lo castell de Bellver? la Catedral de Palma? la Llotja? Vallemos?

—No senyor, no... las Covas d'Artá. Y se'n aná cercant un noy de cambra que volgués donarli quelcom pera calmar aquella tossota tant rebel, tant ofensiva, tant matinal, tant espanyola causada evidentment per l'us immoderat dels pitillos.

L'horitzó per llevant ja s'aclaría y poquet a poquet anavan aixecantse boyras que ab sos vells fantàstichs cubrian a la estimada del nostre gran Roy en Jaume, a la filla predilecta del casal Aragones, a la germana benivolguda de tots los catalans, a la per mi tant sospirada Mallorca, d'ensá q'essent molt petit n'havia obit contar encisos per cent de vora mar hont jo m'criava.

La nau tallava l'ona, la boyra s'transparentava y jo, atret pel seu misteri, sense adonar-me, anava avensant per coberta fins a ser casi fora'l barco, coma assi cama allá damunt del boupres, mirant embadalit aquella màgia que davant nostre s'operava.

Un hora més y ja's distingian entremig de lo que semblavan núvols, uns punts fixos, formes determinadas. Poch a poch anavan cayent los vels y's descubrian superbas curvas rocosas, demunt de las quinas s'ergian potents y sobiranas las puntas de Puigmajor a llevant, la del Puig Galatzó més a ponent.

Desitjós de saber si en la massa que s'anava engrandint pausadament s'hi trobavan aquells ports de nom simpàtic que feya tants anys coneixia... d'esma, per haverne obit enrahonar, per conèixer a molta gent que n'eran... Soller, Felanitx, Alcúdia, Pollensa, Andratx... que tantas vegadas en lo Consulat de Marsella havia escrit en Rols y Patents, donant entrada a barcos que n'venian ó despatxavlos per tornachi, buscava ab la mirada qui resolgússin mon duple y d'en mitg d'un munt de flassadas, eixí'l cap endormiscat d'un viatger de cuberta, que després de tornarme'l bon dia, afegí somrihent a mas preguntes...

—Veurá... tota la costa de cara aci, es costa brava... A l'altre banda hi ha Palma, Sa Cúit, y tots los poblets de la plana: Inca, Santa Maria, Benisalem, la Pobla, Manacor... per hont passen los forasters que van a veure las Covas d'Artá... Suposo que vosté deu anarhi...

Sense demanar més explicacions a ningú, de per que no'm sortissen ab l'estribillo que ja comensava a molestarme, un cop orientat, vaig anar fentme carrech de que la costa que veíam era la costa N. E. de l'illa y que de consegüent inútil cercarhi Felanitx, qu'es de cara a l'Africa, Pollensa y Alcúdia que miran a Menorca, ni la cala d'Andratx, qu'es davant l'illa de Dragonera, Sa Dragonera, com diuen los mallorquins conservant la pulida parla dels nostres progenitors.

Y avant sempre! La proa seguía apuntant aquell penyal sense indicis de poblats. Los vels de boyra anavan enfilar-se pels cimels, tornantse més transparents, desfentse suauement en fumeros. Per llevant naixian flamaradas de color daurat violeta, y per un cert punt que queya a nostra esquerra—a babor, caldría dir, ja que's trobém demunt d'un barco—s'operá aquella magnificencia que molta gent may han vista ni potser veurán: l'eixida del astre Sol!

Avansarem més, ja's veíam barcos pescadoras, indicí segur de la proximitat de terra; se distingian clapas de boscos, pessas de terra llaurada, pero encara de veure vilas... tot lo més una taqueta blanca allá per ponent, la farola major.

Al cap d'un hora més, semblava verament que'l barco volgués embarrancar en las rocas y quan ja tocavam las pedras, alló que se'n diu tocar materialment un gran penyal, damunt del quin s'aixeca lo farolló de la Creueta, lo vapor girá sobtadament y's trobárem duntre una cala abrigada y espayosa.

tenir d'acceptar la companyia d'una colla de concurrents, amichs dels meus coneguts, que a la matinala vinenta devian eixir de Soller ab uns forasters que... naturalment... anavan a visitar las Covas d'Artá.

Dissimulant la contrarietat que'm causava lo tenir de viatjar en companyia d'aquells senyors, catalans la major part, pero catalans d'aquells que a mi no m'agradan, catalans de gorreta blanca y parlar barroer, al matí següent m'encafonava en l'interior d'una galera plena de gent alegre y de cistelles de victualles. Xano xano anavam pujant la montanya que rodeja a Soller, privantme la conversa d'aquells tristats y las fumaredes dels cigarrots que fumavan, de veure a mon pler lo camí que seguíam, que mentalment me jurava tornar a fer tot sol, a peu, única manera agradosa de viatjar per terras que valen la pena de ser visitadas.

Arribats a l'alta serra, devallarem inrients cap a la plana, sense veure més que garrofers polsosos y oliveras de formes fantásticas, que per mon gust hauria contemplat d'una a una. Cap al tart terminarem la enfadada anada y d'ocil com un anyell vaig deixarme portar a un hostal de Manacor, hont després de sopar ab aquells bromistas, devíam fer nit pera eixir de matinala dret al terme y objecte de la nostra excursió.

Aixis que vaig ser sol duntre ma cambra d'hostal, vaig tractarme de covart, d'home sens energia... La son me vencé y somniant gorchs espantosos, viaranyas subterranies, gotas d'aigua gelada que s'esceirien de las voltas, aixams de rata penate, cosas espantosas, vaig passar una nit agitada. A las quatre de la matinala, dos dels excursionistas, los més graciosos, ab gran gatzara pujaren a despertarme...

—Som a baix ab sa galera, no més esperem a vosté...

Y no gosant a dirlos cara a cara que ja'm tenian... vaig pregarlos que devallessen y fessin pujar al hostaler.

—Qué se l'hi ofereix,—fen l'hostaler,—quís senyor Femenias, entrant de puntes y apropantse del lit.

—De primer fassim lo favor de tornar a ajustar los finestrons... y encabat baix a dir als quins m'esperan que se'n vagin a... a...

—Sí, senyor, sí. No s'hi enfadi. Ja ho comprendré com pugui... Diré que vosté té son, qu'está cansat...

—Dihen lo que volguen.

Y tirantme altra vegada'l llenol damunt l'espatlla, vaig donar un violent cop de punyal coixi, dihent ben fort pera provarme qu'era home de caràcter.

—No hi vull anar! No las vull veure! Y ara es l'hora qu'encara no he visitat las ditxosas Covas d'Artá.

J. PIN y SOLER.

Sobre Dret Català

La qüestió del nostre Dret foral ha tornat a revirure. Quan la discussió y promulgació del Códich Civil, se va agitar ab força una pila de temps y Catalunya ab la decisió y la energia de qui defensa una cansa justa, va fer sentir sa veu potenta en pró de ses institucions civils. Publicat lo Códich, havia quedat la qüestió com ensopida, y solament en Academies y Revistes se parlava de tant en tant del Apéndix del Dret Català. Més encara; fins hi havia part de la opinió que creya que ab aquest passaria com en tantas altres cosas d'Espanya, y restaria per sempre més en projecte.

Avuy, gracias al nostre venerable mestre y eminent juriscultu senyor Durán y Bas, s'organisan las comissions que han de redactar l'Apéndix del Dret Civil de Catalunya y'l de las altres comarcas aforades; y ab motiu d'aixó cal que tothom fassi lo possible pera que l'obra de la Comissió nostra responga bé a lo que'l país demana.

No es ara ocasió de demostrar la transcendental importancia de la tasca de la Comissió; be prou que la saben tots desde'l punt en que saben que's tracta de conservar ab forma armonica y científica les lleys y costums de tot un poble que creaqé y's fen gran a la ombra carinyosa de ses libertats civils. Arrelades aquestes fortament al fons de la familia y de la propietat, no es cas de que deixém de defensarles. Ja ho farà prou la Comissió. Fins ara los

nombrats com a membres d'aquesta, son penyor d'acert; es de creure que ho sigan també's que vagin nomenats.

Es de sentir, ab tot y aixó que'l ministre no dongués una participació directa en la Junta a la nostra comarca, que en materia de Dret Civil forma una especialitat duntre de Catalunya. Be es veritat que Tarragona hi enviaria representants, pero solament com a capital de provincia, com ho farán las altres tres del antich Principat. De Tortosa y son terme no s'en resa res, ab tot y ser un país que té un Códich complet, sabi, vigent y respectat per tots los que'l coneixen.

Cal, donchs, que la Comissió esmeni l'olvit del ministre; cal que's guardi lloch duntre del Apéndix pera'l famós «Libro de los costums» escrits de la insigne ciutat de Tortosa que tanca en ses fulles venerades tots los principis a que s'ajusta la vida civil de bona part de Catalunya.

No podém ni sospitar que'ls nostres germans catalans s'olidin de Tortosa. Quan la companyia contra les tendencias unificadoras que aspiravan a posar lo nostre Dret català als pens del de Castella, Tortosa va fer la causa de Catalunya, y ab totes ses forces, poques ó moltes, pero nobles y entusiastes, se va llençar a la lluyta. Avuy no creu que ses institucions civils perillin; a mans de la comissió les confia y les mira ja com respectades y segures.

«Vulga Deu que aixis siga! Si aixis no fos, Tortosa's podria queixar molt més avuy, que Catalunya abans; Tortosa podria dir al demés de Catalunya lo que aquesta digué aleshores a Castella, y ab gran dolor tindria dret a creure que abdués patien del mateix vici absorvent y centralisador; l'hermosa comarca extensa desde'l Coll de Balaguer fins a l'Uldecona y de la roca Foietora al mar, abont se manté fidel l'observancia del nostre Códich, se veuria ferida per sos germans de Catalunya y miraria morir ses institucions de segles, tant liberals com sàbies, a mans dels que tant honradament defensaren lo Dret català precisament per sabi, per liberal y per secular.

No es del cas estudiar ara les «Costums», aquest Códich, del que s'ha dit qu'es lo tipo més perfecte y acabat de la legislació de son temps; tampoch es ocasió de manifestar quines d'aquelles están més arrelades y deuen quedar formant part del nostre Dret, y quines altres han vingut pel desús a estar gaire bé arrecobrades. Aixó ho farà segurament la Comissió ab més autoritat y ab més saviesa. Y si aquesta vol conèixer y ab details la vida y las prácticas jurídicas de la nostra comarca, aquí hi há un Colegi d'advocats que pot ben bé ajudarla, y notaris il·lustrats, que per estar en contacte ab lo poble que contracta, poden també donarli força llum.

Repetim que no recelém res. Al contrari; ab confiança y fé posém lo nostre Dret propi, que tant estimém, al amparo de la Comissió, quina altaes de mires y fonsos coneixements jurídichs y socials regoneixém de bon grat. Solament hem volgut donar un toth d'atenció en cumpliment d'un dever sagradíssim, puig que no havíam de callar davant d'una qüestió de tanta transcendencia pera la nostra tant volguda terra.

LLUIS LLIBS y DOLZ.

Tortosa, 1 maig de 1899.

Notas políticas

La qüestió del personal

A veure qui tindrà rahó!
En la próxima sessió de l'Ajuntament, será presentat lo plan del personal que conté modificaciones de molta importancia. No sabem per quinas rahons la gent s'ha empenyat en propalar la noticia de que l'aprovació del non plan del doctor Robert, trobará dificultats invencibles en los regidors. Es ben bé alló de lo que pot la costum quan se comensa ab una cosa.

Los que tal pensan no deuen tenir justa idea de lo que's l'indicat plan: reducció de l'expediente; ventajitas económicas y, a propósito de tals ventajitas, sols hi devém afegir, cem qui no diu res, que havém sentit a dir, per qui pot saberne alguna cosa, que la reducció qu'il senyor Alcalde ofereix ab la seva millora, puja a uns dos milions de pessetas. Ves qui es que no defensa una millora positiva.

